

Oesti rahwa
Kasuline

Calendar

69
aastakäik

1912

Centimeter

1898 suur hõbe auuraha Põhja-Eiuvimaa näitusel Tartus.

1890 I. auuhind.
Reiseri, Eiuvimaa
tulutardelise ja
majanduslike so-
fite, brongsi auur.

1895 I. auuhind.
Niekloiselt Bene-
maa pöidutöö
näit. Moskvas
suur hõbe auur.

1890 I. auuhind.
Pöidutöö ja riigi-
maale ministe-
riumi brongsi
auuraha.

Põllumeestele!

Jurjewi pudrette-wabrik

soovitatav oma häaks tunnustatud hinnawäärilisi

pudrettet.

Pudrette täidab täiesti laudasõnniku aset.

„Laudasõnnikuga võrreldes on Jurjewi pudrett umbes 10 korda rikkam mostworihapust, umbes 6 korda rikkam lämmastikust ja umbes 2 korda rikkam kaaliski. Pudrette on päale selle hajutata peen kui pulber ja hõlbub wäljakulmata.“ (Näia politehnikumi juures olewa katsejaama otsus 12. oktoobrist 1895 nr. 69).

„Nr. 2 proov on Jurjewi pudretteist, mille ühesuguselt jääwat omadust küllalt kiita ei wõi. Et sel wäetusainel nii palju lämmastikku ja mostworihaput sees on, et la peen on ja hajutata, siis on Jurjewi pudrette wäärt, laialist tarwitust leidma.“ (Herra prof. Dr. Thoms'i otsus Balti nädalalirja 35. numbris a. 1894, 633 lehel.).

Pudrette on üleslõbine sõnnik.

Pudrette täib kõigisi teidest sõnnikutest üle.

Pudrette on asjatundjate poolt igajugusele wiisale kõige paremaks sõnnikuks tunnustatud.

Pudrettel on järgmised jaod: lämmastik, mostworihapu, kali, magneesia, lubi ja päale selle umbes 65% põlewaib organilisi jagusi (lämmastik). Selle kohta pikemat seletust wõlume Olewiku nr. 28 1894 tähele panna.

1896 I. auuhind.
Reiseri, Eiuvimaa
tulutardelise ja
majanduslike so-
fite, hõbe auur.

Pudrette müügikoht on:
Wabriku kontor
Tartus, Jaama uulitsas
nr. 91.

1896 I. auuh.
Gestim, pöidutöö
I. welle hõbe auur
pöidutöö ja tähtsõ-
näit, Tallinnas.

Gesti rahwa

38369

Rasuline Kalender 1912

67. aastakäik.

Tartu linnamuseum
arhiivist 1914.

Märkide seletus. ● Noor-kuu. ☉ Täis-kuu. ☾ Esimene weerand. ☾ Wiimne weerand. — P. ehk p. = püha. — m. = minut. — p. = pärast ehk päew. — l. = kell.

Rakd ristikelt (**) nädala päewa arwu-numbri ees tähendawad kiriku- ehk kroonu-pühad, mis kirikus pühitsetakse; ärs ainus (*) tähendab mälestuse päewa, mis kirikus ei pühitseta, aga mil kohut ja tooli ei peeta.

Päewa- ja kuu-warjutused.

1912 aastal on 2 päikese ja 2 kuu warjutamist. Esimene ringwormiline päikese warjutamine 3.—4. aprillini, Tartus näha ainult kui osalik. Teine täielik päikese warjutamine 26.—27. septembrini, ei ole Tartus näha.

Esimene osalik kuu warjutamine 19. märtsil, on Tartus näha. Teine osalik kuu warjutamine 12.—13. septembrini, ei ole Tartus näha.

Uasta jagude muutused. 1) Kewade algab 8. märtsil. 2) Suwi algab 8 juunil. 3) Sügise algab 10. septembril. 4) Talw algab 9 detsembril.

Sündinud asjade aja-arw.

Maailma loomisest arwatase	5862 aasta
Kristuse sündimise	1912 —
Jurjewi (Tartu) ehitamisest	882 —
Tallinna ehitamisest	693 —
Raamatu-trükkimise üleswõtmisest	472 —
Lutheruse usu üleswõtmisest	395 —
Peterburi linna ehitamisest	209 —
Bene riigi walitsuse alustusest meie maal	202 —
Suure kooli alustusest Jurjewis (Tartus)	110 —
Rõuge-panemise hakatusest	109 —
Prantsuse Bene maale tulemisest ja Moskwa linna pöidmisest	100 —
Meie keisri Herra Nikolai Aleksandrowitschi walitsuse hakatusest	19 —

1. Jaanuar.

Nääri-kuu.

Nääri p. Kristuse ümbertõikamisest. Suut. 2, 21.

*1 Pühap.	Nääri päew	
2 Esmasp.	Abel, Set	
3 Teisp.	Enof	Seitlifud
4 Restn.	Metusala	
5 Neljap.	Simeon	
*6 Reede	3 küniga	ilmad.
7 Laup.	Melchior	
1. Püh. p. 3. Kuu. p. — 12 aastane Jeesus templis. Suut. 2, 41—52.		
8 Pühap.	Erhart	
9 Esmasp.	Kaspar	
10 Teisp.	Paawli päew	Lumesadu.
11 Restn.	Higinus	
12 Neljap.	Rein	
13 Reede	Hilarius	Tuuline
14 Laup.	Robert	
2. Püh. p. 3. Kuu. p. — Viimad Kaana linnas. Joann. 2, 1—11.		
15 Pühap.	Felix	
16 Esmasp.	Erdman	ja wähe
17 Teisp.	Tõnnise päew	
18 Restn.	Efrait	
19 Neljap.	Saara	külm.
20 Reede	Fabian	
21 Laup.	Agnes	
3. P. e. Krist. ülest. P. — Tõõtegljad wiinamäel. Matt. 20, 1—16.		
22 Pühap.	Vintsent	
23 Esmasp.	Emerentsia	Tuiskab.
24 Teisp.	Timotheus	
25 Rest.	Paawli ümberpööramine	
26 Neljap.	Hans	
27 Reede	Krüso stomus	Udune,
28 Laup.	Kaarel	
4. P. e. Krist. ülest. P. — Kälwajaft. Suut. 8, 4—15.		
29 Pühap.	Samuel	
30 Esmasp.	Ludowila	wähe lund.
31 Teisp.	Thella	

II. Weebruar.

Küünla - kuu.

1 Restn.	Brigita	
*2 Neljap.	Küünla päew	Selgib.
*3 Reede	Kaarja päew	
*4 Laup.	Hanna	Wdi
	Weroonifa	nddal.
Paastu Pühap. — Kristuse kannatamisest. Suut. 18, 31—43.		
5 Pühap.	Agate	
6 Esmasp.	Doora	Parajad
7 Teisp.	Wastla päew	
8 Restn.	Tuba päew	külmad
9 Neljap.	Luuwalu päew	
10 Reede	Paulina	ilmad.
11 Laup.	Eüphrosina	
1. Pühap. paastus. — Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1—11.		
12 Pühap.	Karolina	
13 Esmasp.	Beeninga	Wähe
14 Teisp.	Walentin	lund.
*15 Restn.	Walwe päew	1. Kwatember.
16 Neljap.	Juula	
17 Reede	Konstantia	Tuuline.
18 Laup.	Konfordia	
2. Pühap. paastus. — Kanaana-maa naene. Matt. 15, 21—28.		
19 Pühap.	Susanna	
20 Esmasp.	Eularius	Segased
21 Teisp.	Elu	
22 Restn.	Peetri päew	
23 Neljap.	Sofst	ilmad.
24 Reede	Madise päew	
25 Laup.	Wiftor	
3. P. paastus. Kristus ajab kurja waimu wälja. Suut. 11, 14—28.		
26 Pühap.	Nestor	
27 Esmasp.	Klaudius	Sahe
28 Teisp.	Justus	ja udune.
29 Restn.	Wifapäew	

III. Märts.

Paastu-kuu.

1 Neljap.	Albinus	Heitlik ilm.
2 Reede	Lowisa	
3 Laup.	Kuningunda	
4. P. paastus. Kristus sündis 5000 meest. Joann. 6, 1—15.		
4 Pühap.	Adrian	Räntsakas. Kewade algus.
5 Esmasp.	Aurora	
6 Teisip.	Gotwrid	
7 Keisn.	Perpetua	
8 Neljap.	Dagmar	
9 Reede	Prudentius	
10 Laup.	Shenni	
5. P. paastus. Jeesus wiisatse kiwibega. Joann. 8, 46—53.		
11 Pühap.	Konstantin	Pehme ja tuuline. Selgib.
12 Esmasp.	Gregor	
13 Teisip.	Ernst	
14 Keisn.	Matilde	
15 Neljap.	Eugus	
16 Reede	Gabriel	
17 Laup.	Trunta	
6. P. paastus. Kristuse süüesõitmisest. Matt. 21, 1—9.		
*18 Pühap.	Palmi puude püha	Ewangeliumi Jop. 13, 1—15. Sähe tuul.
19 Esmasp.	Joosep	
20 Teisip.	Rupert	
21 Keisn.	Benedikt	
*22 Neljap.	Suur Neljap.	
*23 Reede	Suur Reede	
24 Laup.	Rafimir	
Eihawõtte Püha. — Kristuse ülestõusmisest. Mark. 16, 1—8.		
*25 Pühap.	1. Eihawõtte püha.	Ewang. Luut. 1, 26—38. Niisked ilmad.
*26 Esmasp.	2. Eihawõtte püha.	
*27 Teisip.	3. Eihawõtte püha	
*28 Keisn.	Gideon	
*29 Neljap.	Wiltipina	
*30 Reede	Adonis	
*31 Laup.	Toots	

IV. April.

Jüri-kuu.

4. P. p. ülest. P. — Kinnipandus ülest. Joann. 20, 19—11.		
1 Pühap.	Leodora	Niiske
2 Esmasp.	Leodosta	
3 Teisip.	Ferdinand	
4 Keisn.	Ambrosius	
5 Neljap.	Raffim	
6 Reede	Sittus	ilm.
7 Laup.	Aaron	
2. P. p. ülest. P. — Pea tarjane. Joann. 10, 11—16.		
8 Pühap.	Liborius	Wähe
9 Esmasp.	Walerise	
10 Teisip.	Eseiel	
11 Keisn.	Hermann	wihma.
12 Neljap.	Julius	
13 Reede	Justinus	Wähe tuul.
14 Laup.	Künni päew	
3. P. p. ülest. P. — Üritse aja pärast. Joann. 16, 16—23.		
15 Pühap.	Obadius	Segane
16 Esmasp.	Karlus	
17 Teisip.	Rudolhw	
18 Keisn.	Walerian	ilm.
19 Neljap.	Simon	
20 Reede	Sulpitius	
21 Laup.	Silm	
4. P. p. ülest. P. — Kristuse äraminemisest. Joann. 16, 2—16.		
22 Pühap.	Rajus	Paras
**23 Esmasp.	Jüri päew	
	Reibri prona nimepäew.	
24 Teisip.	Albert	ilm,
25 Keisn.	Markuse	
26 Neljap.	Etselias	wähelt wihma.
27 Reede	Anastafius	
28 Laup.	Teresia	
5. P. p. ülest. P. — Öigest valumisest. Joann. 16, 23—30.		
29 Pühap.	Raimund	Heitlikud ilmad.
30 Esmasp.	Erastus	

1 Teisip.	Bolbri p.	näbal	Rülmad
2 Reſtn.	Sigismund		
*3 Neliſp.	Taewamine	näbal	miſe püha
4 Reede	Florentina		ööd.
5 Laup.	Kottard	7	
6. p. p. ülest. p. — Rõõmustaja. Joann. 15, 26. lunn 16, 1—4.			
*6 Pühap.	Reisri Herr	11	ſündimise päew.
7 Esmap.	Jette	12	
8 Teisip.	Stanislaus	13	Soe, wähe
*9 Reſtn.	Nigula päew.	14	tuuline.
10 Neliſp.	Kordian	15	
11 Reede	Pankraatſi	16	Riiste ilm.
12 Laup.	Neero	17	

Reisipähi. — Pühast Waimust. Joann. 14, 23—31.

*13 Pühap.	1. Suwiste püha	Soojad ilmad,
*14 Esmap.	2. Suwiste püha.	
*15 Teisip.	Reisri Herr kroonimise päew.	
16 Reſtn.	3. Suwiste p.	2. Awatember.
17 Neliſp.	Peep	
18 Reede	Herbert	wahelt wähe wihma.
19 Laup.	Erich	
	Wilip	

Kolmainu Jumala p. — Jeesus ja Nikodemus. Joann. 3, 1—15.			
20 Pühap.	Kolmainu Ja	18	mala püha
21 Esmap.	Trinu	19	Selge ilm.
22 Teisip.	Emilia	20	
23 Reſtn.	Leontine	21	Segased ilmad.
24 Neliſp.	Ester	22	
*25 Reede	Reisri Prona	23	ſündimise p.
26 Laup.	Eduard	24	

1. p. p. 3. a. J. p. — Riias mees ja Kaatſarus. Luuk. 16, 19—31

27 Pühap.	Ludolw	25	Müristab.
28 Esmap.	Willem	26	
29 Teisip.	Matſimilian	27	
30 Reſtn.	Wiigand	28	Paras ſoe.
31 Neliſp.	Alide	29	

1 Reede	Kotshalt	bol	Soe
2 Laup.	Emma		
3. p. p. 3. a. J. p. — Suurest õhtu sõdamaajast. Luuk. 14, 16—24.			
3 Pühap.	Liſa	3	aga wahelt
4 Esmap.	Briderika	4	
5 Teisip.	Boniwatſius	5	wihma.
6 Reſtn.	Artus	6	
7 Neliſp.	Lutretſia	7	
8 Reede	Medardus	8	Suwi algab.
9 Laup.	Bertram	9	

3. p. p. 3. a. J. p. — Arakadunud lambast. Luuk. 15, 1—10.

10 Pühap.	Blawius	10	Raunis
11 Esmap.	Barnabas	11	
12 Teisip.	Liina	12	soojad
13 Reſtn.	Tobias	13	
14 Neliſp.	Josefine	14	ilmad.
15 Reede	Wiidu	15	
16 Laup.	Justine	16	

4. p. p. 3. a. J. p. — Olge armulised. Luuk. 6, 36—42.

17 Pühap.	Artur	17	Müristab.
18 Esmap.	Homer	18	
19 Teisip.	Kert	19	Selge
20 Reſtn.	Blorian	20	
21 Neliſp.	Emil	21	ilm.
22 Reede	Tiit	22	
23 Laup.	Basilius	23	

5. p. p. 3. a. J. p. — Rohkest kalasaagist. Luuk. 5, 1—11.

*24 Pühap.	Jaani päew	24	Segased
25 Esmap.	Witu	25	ilmad
26 Teisip.	Jeremias	26	
27 Reſtn.	7 magaja päew	27	tasase tuulega.
28 Neliſp.	Josua	28	
*29 Reede	Beetri-Pawli p.	29	
30 Laup.	Paawli mälestuse päew	30	

6. p. p. 3. a. J. p. — Barisferide õigusest. Matt. 5, 20—26.

1 Pühap.	Teobald	
2 Esmasp.	Heina-Maarja päew.	
3 Teisip.	Kornelius	
4 Keisn.	Ulrik	Ruumad ilmad.
5 Neljap.	Anselm	
6 Reede	Sektor	
7 Laup.	Demetrius	Wihmasadu.

7. p. p. 3. a. J. p. — 4000 mehe söötmisest. — Matt. 8, 1—9.

8 Pühap.	Rilian	
9 Esmasp.	Kiriäus	Soojad
10 Teisip.	7 wennaste päew	
11 Keisn.	Emmeline	aga
12 Neljap.	Hindrik	segased
13 Reede	Mareti päew	
14 Laup.	Dskar	ilmad.

8. p. p. 3. a. J. p. — Bale=protweritest. Matt. 7, 15—23.

15 Pühap.	Apostlite lahkumise päew	
16 Esmasp.	Hermine	
17 Teisip.	Aleksius	Dige soe,
18 Keisn.	Rosina	
19 Neljap.	Harald	wahelt
20 Reede	Elias	
21 Laup.	Daniel	wähe wihma.

9 p. p. 3. a. J. p. — ülekõhtusest majapidamisest. Luut. 16, 1—9.

**22 Pühap.	Maria Magdalena p. Keisri Herra Kõrge ema nimepäew.	
23 Esmasp.	Abelheid	
24 Teisip.	Kristina	Müristab.
25 Keisn.	Jakobi päew	
26 Neljap.	Anna	Raunid
27 Reede	Marta	
28 Laup.	Etselie	soojad ilmad.

10. p. p. 3. a. J. p. — Jerusalemma ärarõõmest. Luut. 19, 41—48.

29 Pühap.	Olewi päew	
**30 Esmasp.	Troonipärija sündimise päew.	
31 Teisip.	Kristwrid	Wähe wihma.

1 Keisn.	Peetruse wangis olemine	
2 Neljap.	Hannibal	
3 Reede	August	Wilmne.
4 Laup.	Dominikus	

11. p. p. 3. a. J. p. — Barisferist ja tõlnerist. Luut. 18, 9—14.

5 Pühap.	Dswald	
*6 Esmasp.	Kristuse äraseletamise päha	
7 Teisip.	Tõnu	
8 Keisn.	Gottlieb	Tajane
9 Neljap.	Romanus	
10 Reede	Lauritsa päew	tuul.
11 Laup.	Olga	

12. p. p. 3. a. J. p. — Kurdist ja keeletumast. Matt. 7, 31—37

12 Pühap.	Klara	
13 Esmasp.	Madli	Parajad
14 Teisip.	Salme	
*15 Keisn.	Rukki-Maarja päew	soojad
16 Neljap.	Isak	
17 Reede	Adele	ilmad.
18 Laup.	Helena	

13. p. p. 3. a. J. p. — Preester ja Samaria-meest. Luut. 10, 23—37.

19 Pühap.	Sebald	
20 Esmasp.	Bernhard	Wilu tuul.
21 Teisip.	Rut	
22 Keisn.	Wilibert	wahelt
23 Neljap.	Sakarias	
24 Reede	Pärtli päew	wähe wihma.
25 Laup.	Ludwig	

14. p. p. 3. a. J. p. — Kümnest pibalitõbbistest. Luut. 17, 11—18.

26 Pühap.	Natalie	Soojad
27 Esmasp.	Nephart	
28 Teisip.	Auguste	aga
*29 Keisn.	Joannese surma päew	segased
*30 Neljap.	Aleksander Newski päew	ilmad.
31 Reede	Rebecka	

IX. September.

Mihkli-tuu.

1 Laup.	Etivius	
15. p. p. 3. a. J. p. — Mammonast. Matt. 6, 24—34.		
2 Pühap.	Elisa	Pilwine,
3 Esmasp.	Berta	wahelt
4 Teisip.	Meus	
5 Restn.	Natanael	3. Kwatember.
6 Nelsap.	Magnus	wihmasadu.
7 Reede	Regina	
*8 Laup.	Maarja sündimise päew.	
16. p. p. 3. a. J. p. — Katni=linna surnust. Luut. 7, 11—17.		
9 Pühap.	Bruno	Sahe
10 Esmasp.	Albertine	Sügise algab.
11 Teisip.	Gerhard	
12 Restn.	Sirus	
13 Nelsap.	Amatus	ja tuuline.
*14 Reede	Risti ülendamise päew.	
15 Laup.	Nikodemus	
17. p. p. 3. a. J. p. — Bee=tõbbest. Luut. 14, 1—11.		
16 Pühap.	Jakobina	
17 Esmasp.	Lambertus	Enamaste
18 Teisip.	Tõnis	
19 Restn.	Tints	selged
20 Nelsap.	Marianne	
21 Reede	Madise päew	ilmad.
22 Laup.	Morits	
18. p. p. 3. a. J. p. — Suuremast täst. Matt. 22, 34—46.		
23 Pühap.	Hosea	Segased
24 Esmasp.	Joannese saamise päew	
25 Teisip.	Alewas	ilmad
*26 Restn.	Apostli Joannese päew.	
27 Nelsap.	Adolf	tasase
28 Reede	Wenzeslaus	wihmasaoga.
29 Laup.	Mihkli päew	
19. p. p. 3. a. J. p. — Alwatud intimesest Matt. 9, 1—8.		
30 Pühap.	Hironimus	Sahe ilm.

X. Oktober.

Wiina-tuu.

*1 Esmasp.	Maarja kaitsemise ja eestpalwe päew.	
2 Teisip.	Wolrat	Udufed
3 Restn.	Simson	
4 Nelsap.	Brants	
*5 Reede	Troonipärija nimepäew.	ja
6 Laup.	Sirat	
20. p. p. 3. a. J. p. — Puima riidest. Matt. 22, 1—14		
*7 Pühap.	Lõikuse p.	
8 Esmasp.	Samuela	wähe
9 Teisip.	Jaaf	
10 Restn.	Arwid, Mai	wihmased
11 Nelsap.	Burghard	
12 Reede	Walwrid	ilmad.
13 Laup.	Irma	
21. p. p. 3. a. J. p. — Kuninga-mehe pojaft. Joann. 4, 47—54.		
14 Pühap.	Kai	Sahedad
15 Esmasp.	Hedwig	
16 Teisip.	Gallus	
*17 Restn.	Reiserikude Majesteetide õnnelik pääfemine Borki raudtee-õnnetuselt	
*18 Nelsap.	Lutheruse usu üleswõtmise püha (Luutase päew)	
19 Reede	Lutsius	
20 Laup.	Wendelin	ilmad.
22. p. p. 3. a. J. p. — Kawalast sulaseft. Matt. 18, 23—35		
*21 Pühap.	Reisri Herra walitsuse alustuse püha.	
*22 Esmasp.	Raasani Maarja püha.	
23 Teisip.	Sewerin	Räntiataf.
24 Restn.	Hortensia	
25 Nelsap.	Krispin	
26 Reede	Amandus	Riisket lund.
27 Laup.	Kapitolin	
23. p. p. 3. a. J. p. — Rohu rahast. Matt. 22, 15—22.		
28 Pühap.	Siimon Juudas	
29 Esmasp.	Hels	Rülmad ilmad.
30 Teisip.	Abfalon	
31 Restn.	Wolfgang	

XI. November.

Talwe-tuu.

1 Neljap.	Pühade päew	
2 Reede	Hingede päew	Lumesadu
3 Laup.	Erila	
24. P. p. 3. a. J. P. — Jairi tütrest. Matt. 9, 18—26.		
4 Pühap.	Otto	
5 Esmasp.	Lotta	ja
6 Teisip.	Leonhard	
7 Keisn.	Enno	wilu
8 Neljap.	Aleksandra	
9 Reede	Teodor	tuul.
10 Laup.	Märdi päew	
25. P. p. 3. a. J. P. — Jerusalema ärarikmisest. Matt. 24, 15—28.		
11 Pühap.	Martin piiskop	
12 Emap.	Jonas	Rülmad
13 Teisip.	Eugen	
**14 Keisn.	Keisri Herra Kõrge ema sündimise päew	
15 Neljap.	Leopold	
16 Reede	Ottomar	ilmad.
17 Laup.	Hugo	
26. P. p. 3. a. J. P. — Wiimsest kohtu päewast. Matt. 25, 31—46.		
18 Pühap.	Esra	
19 Esmasp.	Elisabet	Lumesadu
20 Teisip.	Amos	
**21 Keisn.	Maarja ohwri päew.	
22 Neljap.	Alphons	wähe tuisuga.
23 Reede	Gleonora	
24 Laup.	Lebrecht	
27. P. p. 3. a. J. P. — Kümnest neitsist. Matt. 25, 1—13.		
**25 Pühap.	Surnute püha.	
	Kadri päew	Segased
26 Esmasp.	Ronrad	
27 Teisip.	Busso	ja niisked
28 Keisn.	Günther	
29 Neljap.	Ewart	tülmad ilmad.
30 Reede	Andrese päew	

XII. Detsember.

Jõulu-tuu.

1 Laup.	Arnold	
1. Kristuse tule. P. — Kristuse ülesõidumise. Matt. 21, 1—9.		
2 Pühap.	1. Kristuse tulemise püha.	
3 Esmasp.	Agricola	Rülm tuul,
4 Teisip.	Barbara	wähe lund.
5 Keisn.	Sabina	
**6 Neljap.	Nigula päew.	Keisri Herra nimepäew.
7 Reede	Antonia	
8 Laup.	Nigula-Maarja päew	
2. Kristuse tule. P. — Wiimse päewa tähtsusest. Luut. 21, 25—36.		
9 Pühap.	Juhum	Talw algab.
10 Esmasp.	Judit	Segased
11 Teisip.	Woldemar	
12 Keisn.	Ottile	ilmad
13 Neljap.	Luutsina päew	
14 Reede	Nikolaus	paraja
15 Laup.	Johanna	
3. Kristuse tule. P. — Joannes wangitoris. Mat. 11, 2—10.		
16 Pühap.	Alwine	
17 Esmasp.	Ignatius	tülmaga.
18 Teisip.	Kristohm	
19 Keisn.	Lot	4. Kwatember
20 Neljap.	Abraham	
21 Reede	Tooma päew	Lumesadu.
22 Laup.	Beate	
4. Kristuse tule. P. — Joannese tunnistus. Joann. 1, 19—28.		
23 Pühap.	Wiktoria	Segane
24 Esmasp.	Adam, Ewa	aga paras
**25 Teisip.	1. Jõulu p.	
**26 Keisn.	2. Jõulu p.	Evangelium Luut. 2, 15—20.
*27 Neljap.	3. Jõulu püha	Evangelium Joh. 1, 1—14.
28 Reede	Süüta laste päew	
29 Laup.	Noa	talwe ilm.
P. p. Jõulu püha — Simeon ja Hanna. Luut. 2, 28—40.		
30 Pühap.	Daavid	Läheb
31 Esmasp.	Wana aasta õhtu	tülmemaiks.

Kiriku ja kroonupühad, millal loolid ja lohtud tiinni on.

1. jaanuaril — Määri päew.
6. " — Kolme kuninga päew.
2. weebuaril — Künla päew.
3. 4. " — Wõinadal.
15. " — Paitwe päew.
18. märtsil — Paimbaude püha.
22. " — Suur neljapäew.
23. " — Suur reede.
25. " — Elhamõtte püha.
25. " — Paastu Maarja päew.
23. aprillil — Keiserliku Majesteeti Keisri Proua Aleksandra Feodorowna nimepäew.
3. mail — Laetwaminemise püha.
6. " — Keiserliku Majesteeti, Keisri Herra Nikolai Aleksandrowitschi sündimise päew.
9. " — Nigula päew.
13. " — Suwõste püha.
14. " — Keiserliku Majesteetide, Keisri Herra ja Proua kroonimise püha.
25. " — Keiserliku Majesteeti, Keisri Proua Aleksandra Feodorowna sündimise päew.
24. juunil — Jaani päew.
29. " — Pectri-vaamli päew.
22. juulil — Keiserliku Majesteeti, Keisri Herra Kõrge ema Maria Feodorowna nimepäew.
30. " — Keiserliku Kõrguse, Suurwürsti ja Aunjärjepärija Aleksei Nikolajewitschi sündimise päew.
6. augustil — Kristuse ärastatamise päew.
15. " — Kulll Maarja päew.
29. " — Joannese surma päew.
30. " — Aleksander-Newski püha.
8. septembril — Maarja sündimise päew.
14. " — Miksi ülendamise päew.
26. " — Apostli Joannese päew.
1. oktoobril — Maarja kaitsemise ja eestpaitwe päew.
5. " — Keiserliku Kõrguse, Suurwürsti ja Aunjärjepärija Aleksei Nikolajewitschi nimepäew.
7. " — Lõikuse püha.
17. " — Keiserlikude Majesteetide õnnelik pääsemine Borki raudtee õnnetusel.
18. " — Lutheruse usu ülestõstmise püha.
21. " — Keiserliku Majesteeti, Keisri Herra Nikolai Aleksandrowitschi trooni pärimise püha.
22. " — Kaasani Maarja püha.
14. novembril — Keiserliku Majesteeti, Keisri Herra Kõrge ema Maria Feodorowna sündimise päew.
21. " — Maarja ohverdamise päew.
25. " — Surante püha.
2. detsembril — 1. Kristuse tulemise püha.
6. " — Nigula päew. Keiserliku Majesteeti, Keisri Herra Nikolai Aleksandrowitschi nimepäew.
- 25.-27. " — Jõulu pühad.

Päewa tõus ja loojaminek.

1. jaanuaril	tõuseb päite:	t. 8, 53 m., lähem looja:	t. 3, 53 m.
11.	"	" 8, 38 "	" 4, 14 "
21.	"	" 8, 18 "	" 4, 38 "
31.	"	" 7, 54 "	" 5, 2 "
10. weebuaril	"	" 7, 30 "	" 5, 26 "
20.	"	" 7, 2 "	" 5, 50 "
2. märtsil	"	" 6, 30 "	" 6, 16 "
12.	"	" 6, 2 "	" 6, 38 "
22.	"	" 5, 34 "	" 7, — "
1. aprillil	"	" 5, 7 "	" 7, 22 "
11.	"	" 4, 41 "	" 7, 44 "
21.	"	" 4, 12 "	" 8, 10 "
1. mail	"	" 3, 50 "	" 8, 30 "
11.	"	" 3, 30 "	" 8, 51 "
21.	"	" 3, 16 "	" 9, 8 "
31.	"	" 3, 7 "	" 9, 21 "
10. juunil	"	" 3, 7 "	" 9, 25 "
20.	"	" 3, 14 "	" 9, 22 "
30.	"	" 3, 27 "	" 9, 11 "
10. juulil	"	" 3, 45 "	" 8, 55 "
20.	"	" 4, 6 "	" 8, 34 "
30.	"	" 4, 28 "	" 8, 10 "
9. augustil	"	" 4, 50 "	" 7, 44 "
19.	"	" 5, 13 "	" 7, 15 "
29.	"	" 5, 34 "	" 6, 48 "
8. septembril	"	" 5, 56 "	" 6, 18 "
18.	"	" 6, 18 "	" 5, 49 "
28.	"	" 6, 40 "	" 5, 22 "
8. oktoobril	"	" 7, 3 "	" 4, 55 "
18.	"	" 7, 27 "	" 4, 30 "
28.	"	" 7, 50 "	" 4, 6 "
7. novembril	"	" 8, 14 "	" 3, 46 "
17.	"	" 8, 35 "	" 3, 31 "
27.	"	" 8, 51 "	" 3, 23 "
7. detsembril	"	" 9, 1 "	" 3, 23 "
17.	"	" 9, 4 "	" 3, 30 "
27.	"	" 8, 57 "	" 3, 45 "

Loomade tiinuseaeg.

Keisimiseks tiinuse- ehk kandmiseajaks arvatakse: hobustel 48 1/2 nädalat ehk 340 päewa; veistel 40 1/2 nädalat ehk 285, päewa; lammastel ja kitsedel ligi 22 nädalat ehk 154 päewa; sigabel üle 17 nädalat ehk 120 päewa; koertel 9 nädalat ehk 63 kuni 65 päewa; kassidel 8 nädalat ehk 56 kuni 60 päe.aa.

Kõige pikem tiinuseaeg on: hobustel 419 päewa, veistel 321 päewa, lammastel ja kitsedel 158 päewa, sigabel 133 päewa.

Kõige lühem tiinuseaeg on: hobustel 330 päewa, veistel 240 päewa, lammastel ja kitsedel 147 päewa, sigabel 109 päewa.

Sündumiseaeg.

Kanad hauduvad 19—24 päewa (enamiste 21 päewa), kalkunid 26—30 päewa, hanid 26—33 päewa, parbid 28—32 päewa.

Suur üks-ford: üks.

Kui eesfeisiva arvuga ülewelseiswat arwu kaswatatakse, siis on alseisew arw saadus.

Näituseks: 18 naela wõid, 18 kopikat nael, teeb wälja 2 rubla 34 kop.

On murrujagudega tegemist, siis tarwitatakse kõrwalseiswat wälsest tabelist.

Näituseks: Kui palju teeb wälja 13 forda $\frac{1}{4}$? Koostus leida 13 reas $\frac{1}{4}$ al = $9\frac{1}{4}$.

1	1	1	1
2	1	1	1
3	1	2	1
4	1	3	2
5	1	4	3
6	1	5	4
7	1	6	5
8	2	4	6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
2	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
3	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
4	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
5	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
6	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
7	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
8	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
9	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
10	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
11	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
12	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
13	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
14	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
15	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
16	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
17	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
18	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
19	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
20	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
21	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22

Wene Keisri Herra suguselts.

Keiserlik Majesteet, Keisri Herra

Nikolai II. Aleksandrowitsch, Wene riigi Njewaitsjeja, sünd. 6. mail 1868, nimepäew 6. detsembril.

Keisri Herra Kõrge Ema Keiserlik Majesteet Keiserina

Maria Feodorowna, sünd. 14. novembril 1847, nimepäew 22. juulil; oli abielus Keisri Herra Aleksander III-ga, (Sumalaš hinalgama länud 20. oktoobril 1894).

Keisri Herra Kõrge Proua Keiserlik Majesteet Aleksandra

Feodorowna, sünd. 25. mail 1872, nimepäew 23. aprillil, laulatatud 14. novembril 1894. Hefeni Suurbertfogi Ludwig IV ja tema abikaasa Suurbertfogina Alice tütar.

Keiserlik Kõrgus, Aunjärjepärija, Suurwürlst Aleksei Nikolajewitsch, sünd. 30. Juulil 1904, nimep. 5. oktoobril.

Keisri Herra Kõrge Tütred:

Keiserlik Kõrgus, Suurwürlstinna Olga Nikolajewna, sünd. 3. novembril 1895, nimepäew 11. juulil.

Keiserlik Kõrgus, Suurwürlstinna Tatjana Nikolajewna, sünd. 29. mail 1897, nimepäew 12. jaanuaril.

Keiserlik Kõrgus, Suurwürlstinna Maria Nikolajewna, sünd. 14. juunil 1899, nimepäew 22. juulil.

Keiserlik Kõrgus, Suurwürlstinna Anastasia Nikolajewna, sünd. 5. juunil 1901, nimepäew 22. detsembril.

Keisri Herra Kõrge wend ja Kõrge õed:

Keiserlik Kõrgus, Suurwürlst Michail Aleksandrowitsch, sünd. 22. novem. 1878, nimep. 22. novembr.

Keiserlik Kõrgus, Suurwürlstinna Xenia Aleksandrowna, (waata allpool).

Keiserlik Kõrgus, Suurwürlstinna Olga Aleksandrowna, sünd. 1. juunil 1882, nimepäew 11. juulil, 27. juulist 1901 abielus Kõrgus/Prints Peter Aleksandrowitsch von Oldenburgiga.

Keisri Herra Kõrge Daud ja Tädid:

Keiserlik Kõrgus, Suurwürlstinna Maria Pawlowna, sünd. 2. mail 1854, nimep. 22. juulil; oli abielus Keiserliku Kõrguse Wladimir Aleksandrowitschiga (surnud 4. webruaril 1909). Nende lapsed:

Keiserlik Kõrgus, Suurwürlst Kirill Wladimirowitsch, sünd. 30. septembril 1876, nimep. 11. mail. Tema abikaas:

Keiserlik Kõrgus, Suurwürlstinna Wiktorja Feodorowna, sünd. 12. novembril 1876, nimepäew 1. juunil; nende lapsed:

Kõrgus würlstinna Maria Kirillowna, sünd. 20. jaanuaril 1907, nimep. 22. juulil. Kõrgus würlstinna Kira Kirillowna, sünd. 26. aprillil 1909, nimep. 28. webruaril.

— **Keiserlik Kõrgus juurwürlst Boris Wladimirowitsch**, sündinud 12. novembril 1877, nimep. 2. mail.

Keiserlik Kõrgus juurwürlst Andrei Wladimirowitsch, sünd. 2. mail 1879, nimep. 30. novembril. Keiserlik Kõrgus juurwürlstinna **Zelena Wladimirowna**, sünd. 17. jan. 1882, nimep. 21. mail, on abielus 16. augustist 1902 Kuningliku Kõrguse Kreefamaa printsi Nikolauš Georgewitschiga.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürstinna **Jelisaweta Feodorowna**, sünd. 20. oktoobril 1864, nim. 5. septembril, oli abielus Keiserliku Rõrguse, Suurwürsti **Sergij Aleksandrowitschiga**, (surn. 4. weeb. 1905)

Keiserlik Rõrgus, Suurwürst **Pawel Aleksandrowitsch**, sünd. 21. septembril 1860, nimepäew 29. juunil, oli abielus Keiserliku Rõrguse Suurwürstinna **Aleksandra Georgiowna**'ga, († 12. sept. 1891). Tema lapsed: Keiserlik Rõrgus, Suurwürst **Dimitri Pawlowitsch**, sündinud 6. septembril 1891, nim. 21. sept. Keiserlik Rõrgus, Suurwürstinna **Maria Pawlowna**, sünd. 6. aprillil 1890, nimepäew 22. juulil, on abielus 20. aprillil 1908 Kuningliku Rõrguse Rootsimaa prints **Wilhelmiga**, Södermanlandi hertsogiga

Keiserlik Rõrgus, Suurwürstinna **Maria Aleksandrowna**, sünd. 5. oktoobril 1853, nimepäew 22. juulil, oli abielus Kuningliku Rõrguse Suure-Britannia prints **Alfred Ernst Alberti**, Sachsen-Koburg-Gotha hertsogiga.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürstinna **Aleksandra Jossifowna**, sünd. 26. juunil 1830, nim. 23. aprillil, oli abielus Keiserliku Rõrguse Suurwürsti **Konstantin Nikolajewitschiga**, († 13. jan. 1892). Tema lapsed:

Keiserlik Rõrgus, Suurwürst **Nikolai Konstantinowitsch**, sünd. 2. webruaril 1850, nimepäew 6. detf.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürst **Konstantin Konstantinowitsch**, sünd. 10. augustil 1858, nimepäew 21. mail. Tema abikaasa: Keiserlik Rõrgus, Suurwürstinna **Jelisaweta Mawrikiowna**, sündinud 18. jaanuaril 1865, nimepäew 5. sept. Nende lapsed: Rõrgused: **Wärsť Joanna Konstantinowitsch**, sünd. 23. juunil 1886, nimepäew 24. juunil. **Wärsť Gawriil Konstantinowitsch**, sünd. 3. juulil 1887, nimepäew 13. juulil. **Wärsť Konstantin Konstantinowitsch**, sünd. 20. detsembril 1890, nimepäew 21. mail. **Wärsť Oleg Konstantinowitsch**, sünd. 15. nov. 1892, nimepäew 20. sept. **Wärsť Igor Konstantinowitsch**, sünd. 29. mail 1894, nimep. 5. juunil. **Wärsť Georgi Konstantinowitsch**, sünd. 23. aprillil 1903, nimep. 23. aprillil. **Wärsťinna Tatjana Konstantinowna**, sünd. 11. jaanuaril 1890, nimep. 12. jaanuaril. **Wärsťinna Wera Konstantinowna**, sünd. 11. aprillil 1906, nimep. 17. septembril.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürst **Dimitri Konstantinowitsch**, sünd. 1. juunil 1860, nimepäew 21. sept.

Kuninglik Majesteet, Hellenide kuningana **Olga Konstantinowna**, sündinud 22. augustil 1851, nimepäew 11. juulil, abielus Hellenide Kuninga Majesteet **Georg'iga** I.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürstinna **Wjera Konstantinowna**, sünd. 4. webruaril 1854, nimepäew 17. septembril, oli abielus Kuningliku Rõrguse, Wärttembergi hertsog **Wilhelm Jemgen'iga**.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürst **Nikolai Nikolajewitsch**, sünd. 6. nov. 1856, nimep. 27. juulil. Tema abikaasa: Keis. Rõrgus, Suurwürstinna **Anastasia Nikolajowna**, s. 23. detf. 1867, nimep. 22. detf.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürst **Peter Nikolajewitsch**, sündinud 10. jaanuaril 1864, nimepäew 29. juunil. Tema abikaasa: Keiserlik Rõrgus, Suurwürstinna **Miliza Nikolajowna**, sünd. 14. juulil 1866,

nimepäew 19. juulil. Nende lapsed, Rõrgused: **Wärsť Roman Petrowitsch**, sünd. 5. oktoobril 1896, nimep. 19. juulil. **Wärsťinna Marina Petrowna**, sünd. 28. webruaril 1892, nimep. 28. webruaril. **Wärsťinna Nadeschda Petrowna**, sündin. 3. märtsil 1898, nimepäew 17. septembril.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürst **Nikolai Michailowitsch**, sünd. 14. aprillil 1859, nimep. 6. detsembril.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürst **Michail Michailowitsch**, sünd. 4. oktoobril 1861, nimep. 8. novembril.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürst **Georgij Michailowitsch**, sünd. 11. augustil 1863, nimep. 26. novembril. Tema abikaasa Keiserlik Rõrgus, Suurwürstinna **Maria Georgiowna**, sünd. 20. webr. 1876, nimep. 22. juulil. Nende lapsed: Rõrgus **Wärsťinna Riina Georgiowna**, sünd. 7. juunil 1901, nimepäew 14. jaanuaril. Rõrgus **Wärsťinna Ksenia Georgiowna**, sünd. 9. augustil 1903, nimepäew 24. jaanuaril.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürst **Aleksander Michailowitsch**, sünd. 1. aprillil 1866, nimep. 30. augustil. Tema abikaasa Keiserlik Rõrgus, Suurwürstinna **Ksenia Aleksandrowna**, sündinud 25. märtsil 1875, nimepäew 24. jaanuaril. Nende lapsed, Rõrgused: **Wärsť Andrei Aleksandrowitsch**, sünd. 12. jaanuaril 1897, nimep. 30. novembril. **Wärsť Feodor Aleksandrowitsch**, sünd. 11. detsembril 1898, nimep. 16. mail. **Wärsť Riita Aleksandrowitsch**, sünd. 4. jaanuaril 1900, nimepäew 24. juuni, **Wärsť Dimitri Aleksandrowitsch**, sünd. 2. augustil 1901, nimepäew 26. oktoobril. **Wärsť Kostiaw Aleksandrowitsch**, sündinud 11. novembril 1902, nimepäew 14. märtsil. **Wärsť Waf: sili Aleksandrowitsch**, sünd. 24. juunil 1907, nimepäew 2. augustil. **Wärsťinna Irene Aleksandrowna**, sündinud 3. juulil 1895, nimepäew 5. mail.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürst **Sergij Michailowitsch**, sünd. 25. septembril 1869, nimep. 25. septembril.

Keiserlik Rõrgus, Suurwürstinna **Anastasia Michailowna**, sünd. 16. juulil 1860, nimep. 22. detsembril, oli abielus Mecklenburg-Schwerini suurhertsogi Kuningliku Rõrguse **Friedrich Franz'iga**.

Laadapidamise päewad Liivi- ja Gestiimaal.

Jaanuar. 7. Walgas. — 9. kunni 30. Tartus, 3. nädalat. — 7. Wõrus. — 14. Uue-Lõwis, Saaremaal. — 18. Audrus. — 22. ja 23. Wõnnu linnas. — 30. Uue-Lõwis, Saaremaal. — 30. ja 31. Wolmari linnas. — Pärnus, wiimisel kolmapäewal ja järeltulawal päewal.

Weebuar. 3. kunni 11. Wiljandis. — 4. Wõrus. — 6. Tartus. — 8. ja 9. Walgas. — 8. Suurmõisas, wallamaja juures, Muhu saarel. — 14. Uue-Lõwis, Saaremaal. — 15. kunni 17. Wiljandis. — 15. Matsiwiis. — 22. kunni 28. Wõrus.

Märts. 1. Kodijärweres. — 1. Waimastweres, endise Sihi kõrtsi juures. — 5. ja 6. Kallaste külas, (Krasnagor), Kofora wallas, Alatskivi kihelkonnas, hobuste ja kauba laad. — 8. Weikse Ulilas, Wesivere külas, Aidofi talu juures. — 10. Võrus. — 10. Wolmari linnas. — 10. Pitsjärwes, Kitse kõrtsi juures. — 12. Woldis. — 14. Uue-Lõwis, Saaremaal. — 15. Walgutas. — 20. Sõrastes. — 27. Uderna kõrtsi juures, Elwa raudteejaama ligikal. — 30. Uue-Lõwis, Saaremaal. — Wiljandis nädal pärast Suurt neljapäewa. — Põltsamaal kolmandal lihawõtte pühäl. — Tartus igal esimesel neljapäewal pärast Lihawõtte püha.

April. 1. Wastse Pranglis, endise Koortvere kõrtsi juures, Põlwa tee ääres. — 1. Saduküla-Pitnurmest, hobuste laad. — 10. Võrus. — 14. Uue-Lõwis, Saaremaal. — 15. Krüüneris, Ramba kihelkonnas. — 16. ja 17. Ahjas, Kärja kõrtsi juures. — 16. ja 17. Walgas. — 19. ja 20. Wõnnu linnas. — 19. Tõrwas, karielajate ja hobuste laad. — 20. Põltsamaal (reede enne Jüripäewa). — 20. Kuresaare linnas, karielajate ja hobuste laad. — 20. Kaareperas, Pitsjärwe kõrtsi juures. — 20. Marienburgis, karielajate ja hobuste laad. — 20. ja 21. Nuustagus. — 21. Wolmari linnas, hobuste laad. — 18., 19. Pärnus (kolmapäewal ja neljapäewal enne Jüripäewa). — 25. Zoorus. — 28. Keolas, mõisa kõrtsi juures. — 29. Kaijweres, Pataste kõrtsi juures. — 30. Uue-Lõwis, Saaremaal.

Mai. 9. Wõõbus. — 12. Võrus. — 14. Uue-Lõwis, Saaremaal. — 30. Uue-Lõwis, Saaremaal.

Juuni. 10. Mustwee külas (Tschornas). — 11. funni 18. Wõnnu linnas. — 14. Põltsamaal. — 14. Uue-Lõwis, Saaremaal. — 18. Walgas. — 20. Võrus. — 22. ja 23. Wiljandis. — 25. Tartus. — 27. Mustlas, Tarwastu kihelkonnas. — 30. Uue-Lõwis, Saaremaal.

Juuli. — Pärnus, esimesel kolmapäewal ja neljapäewal Juuli kuus. — 2. ja 3. Karksis, hobuste ja kauba laad. — 5. Marienburgis, elajate laad. — 10. funni 22. Kuresaare linnas. — 14. Uue-Lõwis, Saaremaal. — 20. Juulil funni 10. Augustini Pärnus. — 26. Wolmari linnas. — 30. Uue-Lõwis, Saaremaal.

August. 7. Mõisakülas, raudteejaama juures, Halliste kihelkonnas, karielajate ja hobuste laad. — 10. funni 22. Kuresaare linnas, kaubalaad. — 10. Walgas. — 14. Uue-Lõwis, Saaremaal. — 17. Marienburgis, elajate laad. — 18. ja

19. Helmes. — 24. Wastsemõisas. — 26. Võrus. — 30. Uue-Lõwis, Saaremaal.

September. 1. Kuresaare linnas, karielajate ja hobuste laad. — 2. Tammistus. — 2. ja 3. Ahjas. — 4. ja 5. Luksas (Wastse Tänaõilmas) Wiljandi kihelkonnas. — 4. ja 5. Räpinas. — 6. Kaareperas, Pitsjärwe kõrtsi juures. — 8. Rõuges, kõstri maja juures. — 10. Tartus. — 10. ja 11. Sõrgaweres. — 10. Koitis, Opi kõrtsi juures, Saaremaal. — 12. ja 13. Wana Antslas. — 14. Uue Lõwis, Saaremaal. — 15. Kuresaare linnas, karielajate ja hobuste laad. 16. ja 17. Kirepis. — 17. ja 18. Andrus. — 20. Keolas, Weste kõrtsi juures. — 20. Laanemetšas. — 20. ja 21. Patkulas, Helme kihelkonnas. — 23. Kaijweres, Pataste kõrtsi juures. — 24. Võrus. — 24. ja 25. Wiljandis. — 27. Põlwas. — 28. ja 29. Walgas. — 29. Wastse linnas. — 30. Uue-Lõwis, Saaremaal. — Pärnus, kolmapäewal ja neljapäewal enne Mihklipäewa.

Oktober. 2. ja 3. Tartus (Mihkli laad). — 3. Suur-mõisas, wallamaja juures, Muhu saarel. — 4. ja 5. Nuustagus. — 5. Wõõbus. — 6. Mustlas, Tarwastu kihelkonnas. — 8. ja 9. Wõnnu linnas. — 10. Moosetatsis. — 11. Laatres. — 12. Võrus. — 12. Sindis, Tori kihelkonnas. — 14. Uue-Lõwis, Saaremaal. — 15. Saduküla-Pitnurmest, elajate ja linalaad. — 15. Taageperas. — 16. ja 17. Ahjas, Kärja kõrtsi juures. — 18. Mõnistes, Hargla kihelkonnas. — 23. Wanas Antslas. — 24. Rõuges, mõisa kõrtsi juures. — 24. Kassinurmest. — 25. Walgas. — 28. funni 30. Wolmari linnas, elajate ja kauba laad. — 28. Jõgewas, Laiuse kihelkonnas. — 30. Uue-Lõwis, Saaremaal.

November. 1. ja 2. Kärus, Wändra kihelkonnas. — 2. Tartus. — 10. Võrus. — 10. Mustwee külas (Tschornas). — 10. Pitsjärwes, Kitse kõrtsi juures. — 14. Uue-Lõwis, Saaremaal. — 15. Põltsamaal. — 20. ja 21. Walgas. — 25. Wolmari linnas. — 25. funni 27. Wiljandis. — 28. Võrus. — 30. Uue-Lõwis, Saaremaal.

Detsember. — Pärnus kolmapäewal ja neljapäewal pärast kolmanda Kristuse tulemise pühapäewa. — 1. Alatskivis. — 6. Wõõbus. — 13. Võrus. — 14. Uue-Lõwis, Saaremaal. — 14. Põltsamaal (reede enne 16. detsembrit). — 18. Karksis, Põlwa kihelkonnas. — 27. Walgas. — 30. Uue-Lõwis, Saaremaal.

Kirjade ja pakkide postiraha.

Lihtkirjade eest on termes Venemaal 7 kop. Iga loodi pealt, linnades aga 3 kop. iga kirja eest kuni 3 naela raskuseni postiraha maksta. Kõikjal all saadetud trükitööde eest tuleb iga 4 loodi pealt 2 kop. maksta. Kirja kinnitamine maksab peale postiraha 7 kop. Kui kinnitatud kiri posti peal kaduma läheb, siis on kirja-saatjal õigus 10 rubla iga kadunud kirja eest kahjutajumisi nõuda. Selle juures ei ole tal muud tarmist, kui kinnitamise kaitungi ette näidata. Kirja marksiid saab posti pealt, tükk 1, 2, 3, 4, 5, 7, 10, 14, 20, 35, 50, 70 kop. ja 1, 3½ ja 7 rubla. Markidega kirja ümbrikud maksavad 5½, 7½, 10½, 14½ ja 20½ kop. tükk, lahtised postkaardid 3 ja 4 kop., kui vastus ette ära maksetakse 6 ja 8 kop. tükk. Tõrbeidatud ümbrikuid ei või raha saatmisel mitte tarvitada. Pakkide saatmise kulu on: 1) Euroopa Venemaal Kausaasia maaga: kuni 2 naela eest 25 kop., 2 kuni 7 naela 45 kop., 7 kuni 12 naela 65 kop. 2) Ohtu-Siberis: Turkestani Transkaspia kuberm. ja Turgai maakonnas kuni 2 naela eest 45 kop., 2 kuni 7 naela 85 kop. 7 kuni 12 naela 1 rubl. 25 kop. 3) Hommiku-Siberis: Jenisei, Irkutski ja Jakutski kubermangudes, Amuri ja Transbaikali maakondades, Primorskaja Sahalini saarega ja Kwantungi maakonnas kuni 2 naela 65 kop., 2 kuni 7 naela 1 rubla 25 kop., 7 kuni 12 naela 1 rubla 85 kop. Pakkide eest, mis üle 12 naela kaaluvad, saab iga naela eest järgmist maksu võetud: kuni 500 werstani 5 kop. — 500 kuni 1000 werstani 10 kop. — 1000 kuni 2000 wer. 20 kop. — 2000 kuni 3000 wer. 25 kop. — 3000 kuni 4000 w. 30 kop. — üle 4000-da wersta 35 kop. Kaitungi eest ei saa maksu võetud. Kui pakk posti peal kaduma läheb, maksab postivalitsus saatjale kaitungi ettenäitamise peale paki hinna wälja, aga ainult siis, kui hind saatmise juures üles on antud; lihtpakkide eest, mille hind mitte üles on antud pole, ei vastuta posti valitsus mitte. Hinnapaki juures peab pealtri „Цанное“ (hinnaline) seisma ja hind termetes rublades tähtedega üles tähenдатud olema. — Pakkide, mille hind üle 500 rubla kannab, ei võeta posti peal mitte vastu.

Rahakirjade eest, mille juures „Денежное на — рубль.“ adressi peale tuleb kirjutada, maksetakse: a) kaaturaha: 7 kop. loodi pealt omamaal ja 10 kop. loodi pealt wäljamaale, b) kinnitamise raha: kuni 10 rublani 10 kop., 10 kuni 100 rublani 25 kop., iga juuretulewa 100 rubla pealt 15 kop.; — wäljamaale iga Venemaa piiriala maadele, nimelt Saksamaale, Austria-Ungria maale, Türgi-maale ja Rumänimaale iga 112 rubla 50 kop. pealt 4 kop., iga teise maale 10 kop.

Postisaadetused sõjemaaksmise teel on lubatud Saksa-, Austria-, Helveetia-, Prantsuse- ja Belgia-maale järgmisteks summadeks: 216 marki Saksamaale, 254 krooni Austriale ja 266 franki Prantsuse-maale ja Helveetiale. — Kättesaamise kulu on iga 10 rubla pealt 10 kopikat saadetawast summast. — Saadetawad summad Saksamaale peawad üles antama markides ja penningites, Austriale kroonides ja hellerides, Prantsusemaale ja Helveetiale frankides ja santimides.

Telegrammid. Telegrammi sõnumite maks on kahesugune: a) põhjutasel, b) maks iga sõna eest. Põhjutasel termel Venemaal on 15 kop. Maks iga sõnu sõna eest on 1) linnades 1 kop. 2) igaske Euroopa-Venemaa kohta, Soomemaale ja Kaukaasiale 5 kop. 3) Asia-Venemaa 10 kop.

Stempelmargid. 5-e kopikaline stempelmark tuleb panna: kaitungi peale, millest kaitseerija oma nime läbi kirjutab; 10-ne kopikaline stempelmark dokumentide ja aktide peale, kelle wääratus kuni 50-ne rublani tõuseb, ja ta kuni 80-ne lehesülgeilse kontoraamatute peale, kellele wõla peal võetud laupa sõskkirjutatud saab; 15-ne kopikaline stempelmark seltsiliste-kaardi peale; 60-ne kopikaline stempelmark palwekirjade, sünnimise- ja ristimise tähtede ning attestatide ja kaebus-kirjade peale igaske kohtusse. (Wastuse tarmis tuleb weel teine 60-ne kopikaline stempelmark palwekirjale juure lisada. 1-he rublaline stempelmark on wõltskirjade ja testamentide j. n. e. peale panna.

Plus Jutta.

Kombepitt wanast hääst ajast. Eugen Schmitti järele.

See oli 1399 a. suwel, kui Pommeri linnakese Bahni uulitjatel ühel ennelõunel wali, käre tõusis. Tore pöder jooksis läbi linna ja sünnitas tema elanikkude keskel hirmu ja äritust. Karjades põgenesiwad lapsed pödra eest, kuna täiskaswanud mehed ja koerad edasitormawa looma eest küll kõrvale põikasiwad, kuid siis aga teda tagajama hakkasiwad. Pöder jooksis pürjermeisteri Wahli õue. Sulased löiwad kohe wärawa finni ja tungisiwad siis firweste ja kangidega pödra kallale, kes ennaft ühes nurgas pääsetungijatele wastu pödras. Tema wastupanek oli aga asjata. Juba mõne minuti pärast jaiwad sulased temast jagu.

Pürjermeister Wahl ei olnud mitte wähe uhke selle päale, et pöder just tema õues ära oli tapetud, sest loom oli Detlew von Walmodeni metsast pärit; kes linnaga ammuft ajast jaadik waenus elas.

Linnalased käisiwad Detlew von Walmodeni metsades hagu korjamas ja heina lõikamas. Selle eest pidiwad nad aga hääks wõtma, kui jahiloomad metsast nende põldudele tungisiwad ja jää kahju tegiwad. Sellega ei olnud aga linnalased rahul, waid tapsiwad pödrad ja metssead ära, kui need nende põldudele tuliwad. Walmoden tajus aga jeda arwatawat ülekohut sellega, et linna elanikud, kui need tema metsast puid wiisiwad, kinniwõtta ja loski keldrisse kinnipanda lastis ja neid alles siis wabastas kui linnalised lahtiostmise raha oliwad maksnud.

Detlew von Walmoden oli kahesümne aastane noor-meel; alles hiljuti oli ta isalt suure mõisa pärandanud ja mõisaga ühes ka waenluse Bahni linnakese wastu.

Waewalt mõni minut oli pödra tapmisest Wahli õues mööda läinud, kui wäljast äge koerte haukumine kuulbus. Detlew von Walmodeni jahikoerad tormasiwad läbi uulitjate

nende taga kütid, kõige ees Detlew ühes oma suurtõugu jahimõrastega. Walmoden oli oma külalistega põtra taga ajanud, kes meeleheitmises Thue jõetsest läbi oli ujunud. Koerad kui ka kütid pidivad kaugelt ümber silla minema, mille läbi põder nendest kaugemale ette jõudis.

Koerad, kes põtra õues tundsiwad olema, hakkasiwad pürjermeisteri wärawa taga wihaselt haukuma.

„Tehke wäraw lahti!“ karjus Walmoden, kes hobuse seljast üle õue müüri waatas ja ühes õue nurgas surunud põtra nägi.

„Siin ei ole herra Walmodenil midagi käsida, siin olen mina peremees!“ wastas pürjermeister.

See oli ägeda tüli algus pürjermeisteri ja mõisaherra wahel, mis sellega lõppes, et Walmoden ütles: „See on minu põder! Mina ajan teda taga ja filmapilk annate põdra wälja, ehk teie käsi käib halvasti!“

„Tehke aga et minu maja lähedalt minema saate,“ wastas pürjermeister, „muidu ei wastuta ma millegi eest; muidu mõiks teiega niisama juhtuda kui põdraga! Kui teie mind weel edasi sõimate ja ahwardate, siis lasen teid wangi wõtta. Siin oleme meie kodanikud isandad!“

Sääl näitas Walmoden rusikat ja hüüdis: „Dobake! Selle peale peate teie ja kõik kodanikud kord mõtlema!“

Siis pööras ta ümber ja ratsutas ühes teiste küttidega minema. Ta tundis ennast sügawasti alandatud olema ja mõtles edaspidi ainult kättemaksmise pääle.

Bahni linnakene on Pikajärwe põhjapoolisel otstal, mis pikuti põhjast lõuna poole ja kuni Wildenbruchi linnani ulatab.

See oli järgmisel aastal juunikuul. Wahli tütar, ilus Zutta, nagu teda üleüldiselt nimetati, pühitses oma sündimispäewa. Ühes oma mõlemate õdedega ja teiste tüdrukutega läksiwad nad paadiga Pikajärwele sõitma. Wiimaks jõudsiwad nad paadi teisele poole kaaldale ja läksiwad maale, et siin lauldes ja mängides aega wiita.

Hilisel pärastlõunel tahtsiwad neid, keda arwu järele kahetsakesi oli, üle järwe tagasi sõita, kui nad paadi kadunud leidsiwad olema; see ujus kaugel järwe pääl. Tüdrukud pidivad kaugelt maateed, läbi Walmodeni metsa tulema, milleks neil wähemalt kolm tundi ära kulus. Kui see kuulis, et nad tema maa pääl on, hakkas ta neid wististe kimbutama. Tüdrukutel ei jäänud aga muud nõu üle, kui seda julgustükki ette wõtta.

Rutuga hakkasiwad nad endid kalda ligidale hoides, linna poole ruttama. Nad lootsiwad, et Walmoden nende siin olemisest teada ei saa. Tõepoolest oli neid aga ammu juba märga-

tud, ja paat ei olnud ka iseeneest lahti pääsenud. Walmodeni kütipoisid oli selle salaja lahti päästnud ja kaldalt eemale lükkanud, et tüdrukuid sellega sundida läbi Walmodeni metsa minema.

Niipea kui Walmoden kuulis, et neid tema maa pääle jõudnud, lasti jahikoerad lahti, mõisaherra ühes teenijatega hüppasiwad hobuste selga ja kihutasiwad metsa.

Tütarlapsed aimasiwad peagi, et neid hädaoht ahwardas. Selle pääle waadates, et päike ikka madalamale wajus oliwad nad suurema oja teest peaaegu jookstes ära käinud. Wähe aega enne päikese alla wajumist jõudsiwad nad jõe äärde, millest ühe weski lähedal ahtate sild üle käis. Päälpool silda oli jõgi üles paisutatud, et weksil rohkem wett oleks.

Ühelt pool silda oli jõgi lai ja sügaw ja teiselt pool nii kiirestiwoolaw et wõimata temast läbi minna oli. Kui tüdrukud parajasti silla pääl oliwad, nägi Zutta tagaajajaid lähenema. Teised tüdrukud karjatasiwad ehmatuse pärast, kuid Zutta ei taotanud julgust. Burdel, mis weksiweksi lähedalt üle jõe wiis, ei olnud käsipuid; ristpuude pääle oliwad ainult lauad laotud, mis naelteagagi kinnilöödud ei olnud.

Zutta hüüdis oma seltsilistele paar sõna ja kõike oma jõudu kottumõttes tõksiwad tüdrukud lauad päält ära, nii et seltsilmapilgul, kui Detlew v. Walmoden ühes jahikoertega ja küttidega teiselt pool kaldal ilmus, hobusega enam üle silla tulla ei saadud.

Minult kolm kistast palli oliwad weel risti üle jõe, millede pääl lauad oliwad olnud. Ühelt pool kaldal seisis Walmoden oma meestega, teiselt kaldal tüdrukud.

Detlew oli wihaselt, et saak tal käest ära pidi minema, ja tegi oma wihasle sõimusõnades maad. Noored linnaneid ei pidanud selleaegse kombe järele ka mitte eneste kohta habistawaks, oma tagaajajaid pilgata ja naerda.

Walmoden, kes wiha pärast nagu meelest ära oli, ässitas koeri tüdrukute pääle ja üks kõige wihasematest julges ka pallide pääle minna. Sellele järgnesiwad ka mõned teised koerad; kui nad üle pallide saiwad, pidiwad tüdrukud kartma, et neid lõhki kistakse. Zällegi leidis julge Zutta nõu. Olse silla kõrwal oliwad okstest puhtaks laasitud teibad maas. Ühe niisuguse teiba wõttis ta kätte ja lükkas esimese koera purde päält maha. Waljusti huludes kuttus koer jõe ja oli lähemal filmapilgul weksiratta wahel purustatud. Esimesele järgnes teine ja kolmas koer, ja teised ei julgenud enam edasi tungida.

Ka teised tüdrukud oliwad Zutta eeskujul teibad kätte wõtnud ja seisiwad nüüd nagu kaitsewägi silla juures.

Detlew v. Walmoden oli aga noor ja palawawereline. Ta tegi andeksandmata rumaluse, hüppas hobuse seljast maha, tõmbas mõega kätte ja astus nii tüdrukute poole. Ta oli palkisi mõõda kuni jõe tseppaia jõudnud, kui Jutta tal tagasi pöördma kästis, ehk muidu sünnib õnnetus.

Walmoden ütles talle wastuseks jämeda sõimuseks; sääl hoidis Jutta talle teiba wastu ja karjus: „Pöörge ümber, ehk ma lütkan teid palgi päält maha, nagu teie koeri!”

Niiugused sõnad ajasivad Walmodeni weel suuremale mihale; ta lõi mõõgaga teiba, oksa ära. Sel filmapilgul lütkas Jutta teda kõigest jõust palgipäält maha.*).

Kuna kütipoisid karjatasivad, kustus Walmoden, kes ennaft asjata kinnihoida katsus, käredesti woolawasse jõkke. Weel mõni kord fertis ta pääle wee ja meeleheitel sirutas ta käed üles, järgmisel minutil pidi ta kadunud olema, sest wefi kandis teda westiratta poole.

Sääl ärtas Jutta südames kaastundmus: ta ei tahtnud, et tema waenlane nii hirmsat surma saaks; ta jooksis edasi ja sirutas Walmodenile teiba wastu. Rüütli läts ta korda, teiba otjast kinni wõtta ja ennaft kinni hoida.

Weel ei olnud aga hädaoht mõõda, sest kaldale ei saanud Walmoden siiski. Kaldad olivad weelki lähedal laudadega ülelöödud, mille libedaid seinu mõõda keegi üles ei saanud. Walmodeni teenrid karjusivad ja käreseiwad; kuid Jutta töötas wandega, teiwast lahti lasta, kui nad temale midagi teewad. Siis pööras ta wees wõitlema rüütli poole: „Kas töotate mulle oma auusõna juures, et meid enam taga ei aja?”

„Ma töotan seda!” karjus Walmoden. „Oma rüütli auu juures!”

Jutta ei olnud aga wandega weelgi rahul. Ta tõmbas kõigest jõust teiwast, nii et Walmodeni pää ja õlad weest wälja ulatasivad, ja ütles: „Wanduge mulle kõige juures, mis teile püha on, et teie homme ennaft minu wangiks annate, ehk ma tõmban teiba tagasi.”

Walmoden wastas sõimamise ja wandumiseaga.

Jutta aga raputas teiwast, nii et Walmodeni teine käsi selle küllest lahti pääses; kui tüdruk weel kord teibast tõmbas, pidi ta Walmodeni teine käsi lahti pääsema ja siis oli ta lähemal filmapilgul westiratta wahel.

Surmahirmus andis ta soowitud töotuse, mille pääle Jutta ka teistele tüdrukutele käsu andis, uppujale weel rohkem teibaid ulatada; niisama hüüdis ta ka teendrid abiks.

* Ajalooliselt õige.

Ta hjättis nende hooleks oma isandat weest wälja tõmmata, kuna ta ise ühes teiste tüdrukutega linna poole ruttas.

Kui nad linna wärawale lähenesivad, nägiwad nad pürjermeisteri ühes raeherradega salga sõjameeste eesotsas neile wastu tulema. Sest teade oli linnafestesse jõudnud, et kodanikkude tütreid läbi Walmodeni metsa koju peawad tulema, niisama oli sääl ka seda teada saadud et Walmoden tüdrukuid wangi wõtta tahtis.

Kui kahetsa neitsi kangelasteost ja iseäranis nende juhataja, ilusa Jutta, julgusest kuuldi, kui kodanikud teada saiwad, et Detlew von Walmoden järgmisel päewal, nagu ta wandega töötanud, ennaft kodanikkude wangiks annab, ei olnud rõõmul ega hõiskamisel enam otja. Juttad auustati nagu naiskangelast ja ta wõis oma sündimisepäewaga küll rahul olla.

2.

Et suurtsugu herrad, iseäranis rüütliid, ennaft waba-tahtlikult wangi andsiwad, see oli jelforral harilik nähtus. Peaaegu igas lepingus oli niisugune punkt, et lepinguosaline, kui ta seda pidada ei jõudnud, mis ta töötanud, ennaft teise meelewalla alla andma pidi. Kui mõni suurtsugu mees sellegilt raha laenas, siis kohustas ta ennaft harilikult, waba-tahtlikult wangi minna, kui ta määratud päewal raha ära ei jõua maksta. Niisugust rüütelt, kes ennaft kohustuse järele wabatahtlikult wangi andis, ei pandud aga mitte wangikotta ehk kindlusesse, waid tema wõis ühes oma teendritega mõnes eramajas ehk mõrastermajas nii kaua elada, kuni wangistuseaeg kestis.

Bahni linnas oli aga üks ainus mõrastermaja, kuhu juba teisel hommikul, pärast ülemal kirjeldatud juhtumist, Walmodeni julased ilmusivad, et oma isandale korterit mu-retseda. Meile järgnesivad hobusekoormad weini ja hobuste toiduga, ja juba pärastlõunel tuli Walmoden kahetümne sõjajulase saatel linna. Ta ei olnud sugugi lahket nagu. Oli see talle juba raske küllalt, ennaft wangi anda, siis oli õnnetus selleaegse mõiste järele seda suurem, et üks naesterahwas teda arawõitnud oli, ja päälegi weel nii iseäralistel oludel. Mitte rüütliiste sõjariistadega ei olnud teda ära wõidetud, waid Jutta oli teda nagu koera teibaga palgi päält maha lütkanud. Kauaks ajaks oli Detlew von Walmoden oma naabrite ja seisujeliikmete filmas teotatud, wististe jäi ta eluks ajaks nende pilke märgilauaks. Oli juba tema näost näha, et ta raskesti, temale juhtunud alanduse pärast kannatas; tema nagu oli kahwatu, kui ta pürjermeisteri maja ette ratjutas, et ennaft selle tütrele kui wang näidata.

Ta ei näinud aga Juttat mitte; sest pürjermeister Wahl ise tuli talle vastu ja seletas, et ta oma tütre nimel temaga tingimiste üle rääkida tahab. Walmoden seletas wihaselt, et tal saadikutega midagi tegemist ei ole; ta olla oma töötuse, ennast wabatahtlikult wangi anda, ainult pürjermeisteri tütrele annud, ja ainult temaga olla tal oma wabaksjaamise tingimiste üle läbirääkida. Seda üteldes läks ta wõeraste-majasse tagasi.

Sääl algas kohe suur joomapidu pääle. Kodanikud hoidisid endid hoolega wõerastemajast eemale. Wastu õhtut sai Walmoden raeherradelt kirjutuse, mis küll wäärt oli, tema senist rõõmutuju tuestama; sest selles kirjas anti talle teada, et Jutta oma õigused rüütli kohta oma isa ja linna kätte on annud. Rüütel olla nüüd linna wang ja olla tal ainult raeherradega oma wabaksjaamise üle läbirääkimisi pidada.

Detlew v. Walmoden märatses ja farjus; ta ähwardas raeherrasid piigi otša ajada, ja wandus, et ta ennast ialgi linna wangiks ei anna. Raeherrad naeratasid kahjurõõmsalt ja seletasid talle, et selle kohta kohtudelt, ehk keisri käest õigust tuua võib. Riikaua aga, kui säält otjust tulnud ei ole, jääb ta nende wangiks.

Et niisugust kohtuotsust kuude kaupa oodata võib, seda teadisid niihästi raeherrad kui ka rüütel.

Kauplemise ja tingimistega aetakse ilmas igat äri, seda teadisid minewatel aastasadadel ka üksteisega lepinguid tege-
wad linnad ja seisused väga selgesti. Walmodeni sõjasulaste seas oli üks palju ja laugel rändanud wanem mees, keda ajaloo kirjutaja ainult „Heinriks“ nimetab. Sellesama Heintsi saatis rüütel järgmisel päewal otsekohe Jutta juurde ja laskis talle kuustuhat kuldnat lunastuseraha pakkuda. Heints ei olnud wististe mitte sõnadega kiski, et pürjermeisteri tütrekest järeleandmisele meelitada, kuid kõik tema katsed olivad asjata.

Jutta seletas, et temal kõige selle looga enam midagi tegemist ei ole: ta olla oma õiguse linnale annud ja ainult raeherradega olla rüütli tegemist. Heints tuli tagasi ja tõi rüütlile kurwa teate.

Wähe ajal oli linna nõukogu poolt Walmodenile jälle kirjutus tulnud, milles talle ettepanekuid tehti. Teiste nõud-
miste eesotjas seisis see: raeherrad tahta hääd juhtumist tar-
witada, et linnale metja muretseba, mida Detlew v. Wal-
moden lunastusehinnaks andma pidawat. Rüütel kiskus kirja
puruks ja wiskas tüki raekoja teendrile vastu nägemist.

Reliteistkimmend päewa olivad nii mööda läinud. Det-

lew v. Walmoden oli ühes oma meestega rõõmsat elu ela-
nud: söödi ja joodi wara hommikust hilja õõni; ühestoodud
mängumehed mängisid neile tantsumis. Niisugune lõbus
elu hakkas linna elanikkude pääle meelitawalt mõjama. Linna
nõukogu poolt oli küll kõwasti ärakeelatud kellegil Walmodeni
meestega tegemist teha, kuid Wahni kodanikkude seas oli joodi-
tuid, kes hääd meest tundsid, kui nad kord ilma hinnata
oma janu kustutada võisid. Siis leidis ka weel, nagu
ajaloo kirjutaja põlastusega tähendab, mõningaid tüdrukuid
ja naesi, kes vähemalt wõerastemaja ees Walmodeni meestega
mõne tantsumise keerutasid. Pürjermeisterile kõneldi koguni, et
Walmoden tõsi wandeseltsi asutanud olla; temal olla osawaid
mehi, kes kodanikka tema poole meelitanud. Nende ja oma sõja-
sulastega tahta ta linna ja nõukogu vastu wägivalda tarwitada.

Kui Wahl sellest wandeseltisist kuulis, kutsus ta raeherrad kofku ja finnieste uste taga tehti tähtis otsus. Raeherrad ise lätsidwad pärast seda koosolekut siia ja sinna majadesse ja pidasidwad meestega salaja läbirääkimisi.

Ühel õõsel kogusidwad pürjermeisteri õuele sõjariistus koda-
nikud. Kui neid sada tükki koos oli, lätsidwad nad pürjer-
meisteri ja raeherrade juhatusel wõerastemajasse, milles Wal-
moden oma meestega magas, kõiisidwad neid finni ja wõtsi-
wad sõjariistad ära. Siis pandi rüütel ühte linnatornis
olewasse wangikambrisse finni, sest et ta linna vastu kurja
nõu oli pidanud. Tema sõjasulased aga wiidi ilma sõjariis-
tuta linna wärawa juurde ja lasti sääl tähendusega lahti,
et nad endid enam linna läheduses ei näitaks.

Järgmisel päewal pidustasidwad linna raeherrad seles-
samas wõerastemajas, kus Walmoden senini oma meestega
prasfinud ja joonud oli, ja tarwitasiwad temast ülejäänud
sõõgi ja joogi tagawara ära.

Wangi kohta peeti pilkawaid ja teotawaid kõnesid; pür-
jermeister ei tunnud uhtuse pärast iseennast enam ära, kuid
ometi oli õnnetus talle nii lähedal.

Tema oma katusse all oli äraandja, sääl oli Walmo-
denil truu ja ustaw sõber, ja see oli Jutta. Heints, see
wäsimata wahelkaupleja oli ikka jälle ilmunud, et Juttaga
oma isanda wabatslaskmise üle läbirääkida; tal oli selle juu-
res aga weel teine eesmärk: ta mõistis Jutta huwitust wangi
kohta äratada, temas uhkeid tulewiku lootusi elusse kutsuda.
Wiimaks pani ta sala kofkutulekud Jutta ja Walmodeni wahel
toime. „Kogemata“ tuli kofkupuutumine tänaawal, „kogemata“
trehwas Jutta rüütliga mõne tuttawa perekonna aia ääres

loftu, nägi ta teda veel mujal mitu korda, ja Walmoden kui ka Jutta näitaswad selle „kogematus“ vastu väga tänulikud olema, kui ta uusi kottutulekuid toime pani. Ilus rüütel oli kodaniku tütre peagi täiesti ärawõitnud. Neiu hoidis nüüd tema poole ja tahtis kõik tema wabastamiseks teha. Tal oli ainult veel üks tingimine, et wabastamisele kohe pulmad järgnemas.

Pimeduse algusel läksiwad linnakese auusad kodanikud kõik magama, nagu see selajal üleüldse kombeks oli. Linna ainus õuwaht nägi ketsõõsel pürjermeisteri majast üht musta naesterahwa kogu wälja tulema ja pimedusesse ära kaduma. Ebauitlik mees lõi enesele risti ette, ja läks kardetawa maja juurest eemale. Järgmisel hommikul oli ta tart küllalt oma nähtuse üle waikima, sest muidu oleks teda selle eest wastutawaks tehtud, et Walmodentornist ära oli kadunud, ja ühes temaga ilus Jutta, pürjermeisteri tütar.

Põgenemine oli kõige lihtsamal teel toime pandud: Jutta oli isa magamisest torni wõtme ühes wõtnud, oli wäljamine uste ja wangikambri uste lahti teinud ja Walmodeni wabastanud. Teiselpool linnamüüri ootas Heints mõnede sõjariistus julastega; kõis wiisati alt üles, et Walmoden seda ülewel sinni panda ja ennast Juttaga alla lasta wõis.

Rüütel pidas oma sõna. Veel jelsamal ööl sai Jutta Walmodeni abikaasaks.

Muidugi oliwad linna kodanikud ja kõige enam pürjermeister, nagu meelest ära, kui järgmisel hommikul wangi ja tema wabastaja põgenemisest kuulsiwad. Kuidas imestasiwad nad aga, kui pääle lõunel Walmodeni saadik teatega tuli, et Jutta rüütli abikaasaks on saanud, ja et wiimane walmis on, linna kodanikkudega rahulisi läbirääkimisi pidama, ja alalist sõprust algama, „sest et tema abikaasa ju linna tütar olla.“

Pürjermeisterile aga jaatis rüütel Walmoden kirja, milles ta teatas, et Jutta kaasawaraks muud ei nõua, kui pöödra sarwi, kes Wahli õues ära tapetud, ja selle pärast dieti tüli tulnud. Nüüd oli ka pürjermeisteri wiha kadunud. Ta ei saatnud mitte ainult pöödra sarwed, waid ka ilusa kaasawara ja lastis noortpaari pulmapiduks linna paluda.

See sündis ka, ja sestsaadik oli Bahni linna ja rüütel Walmodeni waheline olek kõige sõbralisem. Sest mitte ainult rüütel, waid ka terve linnake oli oma ilusa ja targa Jutta üle uhke.

Tartus, Kaubahoowis nr. 26.

E. Günther'i

enne Martin Bockler'i

wärwi pood

Tallinnas ja Wiljandis,

Tartus, Kaubahoowis Nr. 6,

müüb tingimata kõige odawama hinnaga kõikisugu hääd lõnga ja kanga wärwisid, seebikiwi, willa kraasid ja kuulsaid Steiermarki terase wikatid. Maalidri wärwisid kuulsalt ja aururammuga õliga derutud. Wärnitsad, lakkid, liimi ja pintslisid. Seina- ja katusepappi wabrikute hinnaga.

Tartus, Kaubahoowis nr. 26.

Ilma hinnata!

Kas teie põete Rheumatismust?

Räe liitmete walgustus üleüldise kronilise Rheumatismuse juures.

Mina leidisin ähe täitsa kahjuta rohu Rheumatismuse arstimiseks ja, et kõiki auustatud lehe lugejaid sellega tutwustada, saadan heameelega igale loowijale ilma mingi maksuta ähe proowi, ühes pilbidega kaunistatud raamatusega, wene, saksa ehk poola keeles, milles Rheumatismus omas mitmesuguses olekus kirjeldatud on. Kirjawahetus wõib ka eesti ja läti keeles olla. See on üks väga mõnus rohi, mille abil paljud targud ja teppid nurka on heitnud. Adress: serige postkaart 4 kop. margiga:

M. C. Trauser, 245 Bangor House, Shoe Lane, London, England.

Täheendus: Peats Teie ehk edaspidi veel seda rohtu tarwitama, siis wõite teda arstidelt, ehk koha-likust apteegist saada.

Mõndasugust.

Reedo suurwürsti Snintorogi matused. Reedo suurwürsti Snintorogi eluõhtu oli kätte jõudnud. Ilma ajawiitmata hakati nüüd selle vastu walmistama, et teda isaisade pruugi järele toredal kombel maha matta. Seal, kus Wilna lenade kungaste ja kuuse metsade wahel Wilia jõega ennast ühendab, oli ta eluajal enesele jahi peal ilusa koha matused paigaks wälja walinud. Tema poeg Gjermond

Joh. Eschscholtz

Tartus,

Uueturu uulitsas nr. 10.

**Kuld- ja hõbe asjade magasin ja
töökoda.**

Suur ladu

kuld- ja hõbe-asju, laua nõuupid j. n. e.

Melchior-, Alfenide- ja Alpaka asju.

Kuldamise ja hõbetamise töökoda.

**Wappide, kroonide, nõopide, monogrammide,
kontermarkide, medaljede, auutähtede j. n. e.**

presimine ükssikult ja hulga wiisil.

Kuld ja hõbe tihluse ja laulatuse sõrmustid.

Tellimised toimetatakse puhtalt ja maitserikkalt

— Ostan kulda ja hõbedat —
päewaturfi järele.

Wiskewardat kulla otsaga 5 rbl. ja kallim.

Suur ladu kallid kiwa,

loomulikkusid ja järelestehtud.

katsus nüüd isa tahtmist täita. Mets raiuti maha ja üksnes
wäike salt, mis kõnejumalale Pertunile pühendatud, jäeti
järele. Preestrid pididwad jess metsajalgas alati tuld põleda
lastma. Kustus tuli korra, siis põletati see elusalt ära, kelle
süü läbi õnnetus tulnud. Sinna pühasse paika, mis Suin-
toroha nime kandis, wiidi surnu, pandi puuriida peale ja
seati siis ta sõja tarwitused ja riistad kõrwa. Seal nähti
siis ka lindusid, jahikoeri, jahihobune ja kõige armsam päris-
ori, kes oma peremeeft teise ilma pididwad saatma. Märgi

Pihkwa kaubapank

Tartu jaoskond.

Panga walitsus on Pihkwas.

Jaoskonnad on:

**Tartus, Pärnus, Windawis,
Goldingenis,
Narwas, Ostrowis, Porhowis,
Welikije-Lukis**
(Pihkwa tubermangus).

Panga aktiia kapital 1,250,000 rbl. — kop.

Tagawara kapital . 384,643 „ 01 „

peale süüdati puuriit põlema. Kui tuleleegid kõrgesse wästu
taewast tõusiwad, tõstiwad matuselised walju kisa ja wis-
kasiwad karu tulesse, „et surnu hõlpsamine mäe otsa saaks,
kelle otjas wiimist kohut peetakse.“

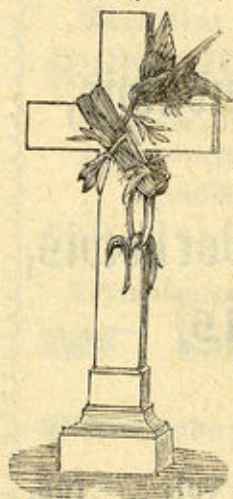
Imeline pulmapruuf. Mõnes külas Wogesia
mägedes Prantsuse ja Sakamaa piiri peal tulewad enne ühe
noore paari laulatamise päewa kõik noored poisid ja tüdrukud
kõtku selle üle nõuu pidama, kas pruudile kiriku minnes üht
walget kana wõib ees kanda wõi mitte. Seda tohib üksi siis

Esimesed auhinnad: Mitmed kuld- ja hõbe auhinnad.

C. D. Jesta, Tartus,

Maarja nultsias N 21/23, vastu Eesti kirikunaida.
Kiivraidumise, graniti- ja marmorikauba wabrik,
walgewase- ja rauawalamise wabrik.

Suur lukusepa töökoda.
Haunkiwide ja mälestuse sammaste
walmistamine kõigist pruugitawatest
marmori ja graniti seltsidest.

Graweerimised ja päälkirjad
walmistatakse kõige kiwiseltside ja
metallide sisse.

Hanaristid

mitmesugusest rauast.

Wannikud metallist, aiapiigid ja
rauast aidasid kõige odawama hinna eest.

Tellitud tööd joonistuste järele saawad
korralikult ja ruttu tehtud.

teha, kui pruudi elukombed tüdrukü põlmes kõigiti puhtad,
kasiwad ja kiiduwäärt on olnud. Walge kana saab hoolega
kirju paeltega pita kepi otse kinni seutud, keda peigmehe parem
sõber kannab. Iga maja ees, kus pruudil tuttawad elawad,
jääb terve pulmasae seisma ja kana pannakse kõletama, selle
tarwis tõmmatakse paelast, mis kana tiiwadesse kinni seutud on.

Pulmamajas tapetakse ja keedetakse kana ära, ja kui noor
paar esimest korda koos magamise tuppa astub, antakse neile
tõpsetud kana kaasa.

Kaljatilgad.

Kalli aegadega. Ema: Mis see nüüd on?
Waevalt olete nädala paaris ja riidlete juba! — Wäimees:
Ma ei riidle sugugi, waid pärin aga, et Sohwi mulle õigust
peab andma. Kui tema mitte oma mehele minemisega nii
poleks peale tunginud, siis oleks meil nende kalli aegadega
ometi hea tükk raha järele jäänud, ja oleksime wõinud pulmad
ning warrud koos ära pidada.

Karl Hackenschmidt'i aunuga wärwimise wabrik

Tartus, Laatsareti nultsas nr. 1 kinni 7.

Wabrik on asutatud 72 aasta eest.

Ministeriumi suur hõbe aunuga.

Toimetab

Kraasimist

näüd uue suure korraliku ja täieliku sisseadmise läbi, nii et igaks
worsti korda saab ja mitte tühjalt tagasi sõita ei pruugi.

Ketramise wabrik

on väljaproovitud kõige paremate, uuemate leidude järele walmis-
tatud masinatega sisseseatud, nõnda et võimalik on kõige peenemaid
ja kõige jämedamaid ühetaolisi lõngasid ledrata. Korutamist toime-
tatakse 2, 3, 4, 5 ja 6 keeruliseks.

Murjaläinud pettus. Mees tuleb natuke hilje-
malt kui just õigus joogimajast koju. Et naene midagi sellest
ei märkaks, tõmbab ta saapad jalast maha ja poeb sukis kitti-
wartul tuppa. Aga — oh wiletsust! — naene ärkab unest.
Mees krapas walmis, astub oma esimese pojakese hälli ääre,
kiigutab ja laulab kuschulaulu. „Noh, mis sa seal teed, Karl?“
„Jätun ju kaks tundi siin ja uinutan poisji rahule!“ „Aga
tulla mees, ta on ju minu juures woodis.“

Karl Hackenschmidt

Tartus, Laatsareti nultsas nr. 1 kinni 7.

Rudumise wabrik

toob riidet 1 kinni 3 arshinat laia ja igat kirjja ja moodi. Suured
rätikud tootakse igas laiuses ilma teistmõjuteta.

Wanutamise

siinib auruwäel igasuguste kangaste ja rätikute juures kõige paremal
wiisil, ning on võimalik toodud tööd weel seltsamal päewal kätte saada.

Willased ja poolwillased riided,

loodutoodud ja poeriided, saawad täkkides wõi ka terwelt kõige ilusa-
mate wärwidega korralikult wärwitud ja dekateeritud, nõnda et
nendesje wiimaplekkid ei tekki ja läil mitte ei laoa. Siidised ja
poolsiidised kleidid, rätikud ja pitsid ei saa mitte üksnes kõige ilusa-
mate wärwidega wärwitud, waid saawad ka kunstiteel rohtudega
pestud ja ilutöös korrapäraselt kaunistatud.

Terwete palitööde ja uniwormide wärwimist.

toimetatakse nii, et nad pärast mingil moodul märja wõi kuiwa
läbi ennast kofu tõmmata ei saa.

Lahtiseid willu, willast lõnga

wärwin kõigis wärwides eht ja igas karwas, nõnda kui neid p'randa-
riieteks, wooditekkideks, jaani- ja wanritekkideks tarwis läheb.

Riiete trükkimist

willaste, poolwillaste ja siidirätikute päale toimetan kõige uuemate
ja ilusamate kirjjadega.

Linaise riide wärwimist ja trükkimist

kardinate ja kangaste päale, sinise põhjaga, toimetan nii, et nad
jugu ei pleegi.

Küüdsed hinnad on endistest hindadest odawamad.

Kuiwakaaru Tompson. Auulik tohtrisaaks, mul
on kange peawalu, muidu olen ma terve kui kala wees.
Sõnn kui susi, teen tööd kui härg, olen õhtu wäsinud kui
koer ja magan kui pörsas. — Arst: Kulla mees, ei mina
siis sind aidata suuda. Mine küsi nõuu loomaarsti käest.“

Wõeras keel niisugustel asjadel parem. Maan-
teel sõidab töld. Korraga peab kutsar hobosid kinni ja küsib
tõllas istuwa herra käest: „Kuda on õige, kadunud? Saks“

St. Antoni-Gildi laenu kassa

Tartus,

Taani nultsas № 9.

Walitsus: A. Anger, W. Reinark, S. Griip.

Kassa laenab raha 2^{hest} rublast hakkades pantide vastu wälja.

Mitte ainult wäärtasjad, waid ka heasti hoitud ülikonnad, riided, pesu ja teised asjad wõetakse pandiks vastu, kui nad kergeste hoitawad ja müüdawad on.

Guleriista ainult seadusliku tunnistusega.

Äriline tegewus hoitakse saladuseks.

Kassa on awatud

äripäewadel kella 10^{nest} kuni 1ⁿⁱ lõuna ja
kella 3^{nest} kuni 6ⁿⁱ õhtu.

keeli?" — „Verloren“, wastab herra, „mis siis?" — „Siis on suur reisihaft, mis tõlla taha finni oli sentud, ka verloren,“ wastas fufjar.

Terwiseid!

Päew loojas ja waikne on suwine ilm,
All ehases sõrwas mul seisatab film
Sääl kaugel, sääl kaugel mu kallima wiib:
Wii terwist, wii terwist tall' ehane tiib!

Ewald Freymuth

Tartus,

Kühn'i nultsas nr. 1,

soowitab linast, poollinast, buldani,
kalliko ja rootsiriidet ning kõigeparemat

 möldre work-riiet.

Õllewabrik „Gambrinus“.

Tartus, Emajõe nultsas nr. 12, 13, 14,
esimeses linnajans.

Selle wabriku omanil Julie Delschlägel, soowitab kõrgeste auustatud ostjatele oma wabrikus walmistatud õlut, mis täieste hää on, nagu:

Pilseneri õlut (heledat),

Kloostri õlut (tumedat),

Laageri õlut (heledat),

Porterit ja mõdu.

Tellimised saawad wastuwõetud ülewal nimetatud wabrikus kui ka endise hr. M. Pauli müüd G. Meltsas ja Jürgens'i kaupluses, Taani nultsas nr. 18, Raaluse tagan.

Täht tõuseb ja särab ta taewane läik,
Ta särani sõuab mu soowide läik,
Täht, tõtta ja temale taewalisk teed,
Wii terwist ja hüüa tal hellast: Hääd ööd!

Wäik hinguse ingel, tall' unekest too
Ja lahkemad kujud ta filmile loo:
Wii terwist ja ütle, et õnnele läeb,
Et lootuse lõpetus olewust näeb!

Eduard Friedrich

Tartus, Riia nultsfas nr. 2, Thuni mäe all.

Suur ladu

Omblusmasinaid, koorelahutajaid, detšimal- ja laaukaalusid, tulepritsfide j. n. e. j. n. e.

Kõige parem ostekoht! kõige odavamad hinnad.

Kullane auuraha 1908.

Suur hõbe auuraha 1908.

S. Berg

Tartus, Promenadi nultsfas nr. 3.

Gummitemplite wabrik.

Ametikohtade, wallawalitsuste ja kõigi teiste asutuste jaoks valmistatakse gummitemplisid igas suuruses, mitmesuguse kirjamise järele.

Töö on piinlikult puhas, hinnad kõige odavamad.

Graweerimise ja kullaseppa töötnaba

täidab ruttu ja puhtalt kõiki tellimisi parajate hindadega.

Ei nõua!

Ei nõua warjukuju ma,
Mis maksab selle leid?
Mu südames ju asub ja,
Sa ise, minu neid.

Sa seifid waimufilma ees
Mul päewal, pimel ööl
Eht wiibin mure filma wees
Eht olen tegew tööil.

Sa murepiltwed metsa wiid
Ja meele lahteks lood,
Deed pehmeks hoole okaspiid
Ja kordasaamist lood
Su mõttel muutab mulle ilm
Täis õnne ilusaks.
Mis weel, kui jäädwalt näeb mu film
Sind omaks armsamaks?

Печат. разр. полицією. Юрьевт., 17-сентября 1911.

Trükitud S. Saafmanni juures, Tartus 1911.

A. Danziger, Riias.

Esimene ja õige aurujõnuga wärwimise
ja
keemikalik pesemise koda.

Kõige suurem sellesarnane asutus Wenemaal
Ainus töö wastuwõtmise koht Tartus

Eduard Friedrich'i juures

Riia- ja Aueturu-nultsfa nurga peal, Thuni mäe all,
ja Raatuse nult. № 17.

Kõitjused wiskased ja poolwiskased kangad saawad wastu wõetud:

Wärwimiseks eht wastupidawate wärwidega, ilma et riide headus rikutud saaks.

Wanutamiseks, mille läbi mitte pakjult koetud kangad pakjaks ja lõngad willa pääl linni koetud saawad.

Pressimiseks ja dekateerimiseks, mille läbi kangas sirgeteks tõmmatud ja laitiwaks tehtud saab, nõnda et riie landes ennaft enam tõlku ei tõmba ja tarwaseks ei lähe.

Ka wõiwad kõik riided kunstilisel wiisil wihmatundlaks tehtud saada.

Ainus ja korralik talitus!

Wõimalikult odawad hinnad!

Eduard Friedrich, Tartus.

Riia- ja Aueturu nult. nurgal № 2 ja Raatuse nult. № 17.

H. Lillemann,

enne Cd. Kivastik,

kella-kauplus

ja

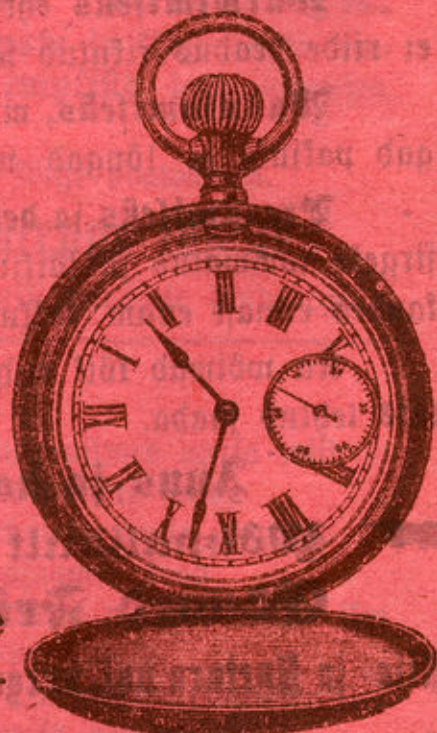
parandus-töötuba,

Cartus, Promenadi mul. № 11.

Suur ladu kõiksugu
tasku-, seina- ja
laua-kellad,

iseäranis laialt tuntud
Omega, Boreli ja
Unioni prätsifioni
anfer-nurid.

Wastatus korralikult
ja rutulise paranduse
tööde eest kõiges mur-
makritööstules.

Печат. разр. полицією. Юрьевъ, 16. сентября 1911.